

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

7.10.2013

ASIA Lausunto ajokorttilain (386/2011) opetuslupasäännösten muuttamisesta

VIITE LVM/1690/03/2013

Liikennevakuutuskeskus (LVK) on tutustunut edellä mainittuun lausuntopyyntöön ja toteaa seuraavaa.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi laiksi ajokorttilain (386/2011) muuttamisesta. Esitys sisältää ehdotukset autokouluopetukseen velvoittavien säännösten poistamisesta perusvaiheen opetuslupaopetuksesta ja opetuslupamenettelyn kehittämisestä. Sen tavoitteena on kohtuullistaa opetuslupaopetuksen hintaa sekä samalla lisätä lupaopetusmahdollisuuden houkuttelevuutta ja toimivuutta. Esityksen mukaan opetuslupaopetus voitaisiin aloittaa ilman yhteisopetusta ja opetuslupaopettaja voisi antaa kaiken kuljettajantutkintoon pääsyn edellyttämän opetuksen. Lain olisi tarkoitus astua voimaan viimeistään vuoden 2014 alussa.

Ajokorttilaissa (386/2011) esitetyistä opetuslupasäännöksistä johtuen opetuslupaopetuksen autokouluopetuksen kustannukset kasvoivat noin 270–520 eurosta noin 785–1610 euroon. Kasvu on merkittävää ja siitä johtuen opetuslupaopetuksen houkuttelevuus autokouluopetukseen nähden on heikentynyt huomattavasti.

Vaikka LVK liikenne- ja viestintäministeriölle 12.5.2010 antamassaan lausunnossa (094:00/2010) kannatti opetuslupaopetuksen pakollisen autokouluopetuksen lisäämistä lupaopetuksen laadun takaamiseksi, ymmärtää LVK tarpeen muuttaa nopealla aikataululla ajokorttilaissa (386/2011) esitetyjä opetuslupasäännöksiä niiden aiheuttamien kustannusten moninkertaistumisen vuoksi.

LVK haluaa kuitenkin kommentoida ja nostaa esille muutaman seikan lausunnossaan liittyen annettuun luonnokseen.

LVK haluaa nostaa esille, että kuljettajien ajokorttimäärään suhteutettu riski aiheuttaa liikennevahinko pienenee huomattavasti ajokortin ensimmäisinä voimassaolovuosina. Riski pienenee jopa viidennekseen ajokortin viiden ensimmäisen voimassaolovuoden aikana. (Vakuutusyhtiöiden liikenneturvallisuustoimikunta VALT. 2012. Vakuutusyhtiöiden liikennevahinkotilasto 2011) Tästä johtuen LVK pitää erityisen tärkeänä, että kuljettajaopetusta kehitetään aktiivisesti tavoitteena parantaa uusien kuljettajien liikenneturvallisuutta.

Luonnoksessa on esitetty, että opetuslupaan liittyvät autokouluopetuksen perusvaiheen vaatimukset ajokorttilain 4 luvusta kumottaisiin. Harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetukseen ei ehdoteta muutoksia. Luonnoksessa on

lupaopetuksen laatu ja liikenneturvallisuusnäkökulmien painottaminen opetuksessa pyritty varmistamaan kehittämällä opettajan koetta sekä lisäämällä opettajan kokeen kysymysten määrää ja kiristämällä sen arvostelua. Perustelumui- stion mukaan myös opetuslupaopetusta tukevia internet-sivuja tul- taitisiin kehittämään. LVK pitää erityisen tärkeänä, että opettajan kokeessa painote- taan liikenneturvallisuutta. Se pitää myös perusteltuna ja hyvänä lupaope- tuksen laadunvarmistustyökaluna laajentaa opettajan koetta sekä tiukentaa sen läpäisyvaatimuksia. Laadukkaan opetuslupaopetuksen varmistamisessa esille nousee myös opetuslupaopettajien opetusmateriaalin ja opetussuunnitelman tärkeys. Hyvällä ja selkeällä materiaalilla ja suunnitelmalla voidaan lupaope- tuksen painopistealueita, kuten liikenneturvallisuutta, korostaa ja määrittää, kuinka monta tuntia kutakin aihealuetta tulee käsitellä.

Tähän liittyen LVK haluaa nostaa esille, että liikenneonnettomuuksien tutkija- lautakuntien vuonna 2011 tutkimissa kuolemaan johtaneissa onnettomuuksis- sa on 16 % onnettomuuden taustariskeissä ollut kuljettajan vähäinen ajoko- kemus ja tottumattomuus ajoneuvoon. Taustariski on tekijä, joka ei yksinään aiheuta onnettomuutta, mutta yhdessä muiden taustariskien kanssa edesaut- tavat onnettomuuden syntyä tai pahentavat sen seurauksia.

Ehdotuksessa on esitetty, että rajoitus enintään kahdesta samanaikaisesti voimassa olevasta luvasta poistettaisiin (42 §:n 2 momentti). Uudeksi rajoituk- seksi on ehdotettu yksi voimassa oleva lupa, jolla voisi opettaa kuutta oppilas- ta kolmessa vuodessa. Opetuslupa olisi edelleen ajoneuvoluokkasidonnainen. Muutoksen tavoitteena on kitkeä harmaata taloutta ja luvattoman autokoulu- toiminnan harjoittamista. Nykyisin voimassa olevat säännökset eivät ole rajoit- taneet uuden luvan hakemista uudelle opetettavalle edellisen luvan voimas- saolon päätyttyä oppilaan suorittama hyväksytysti kuljettajantutkimus. LVK pi- tää tärkeänä valvoa opetuslupatoimintaa ja varmistaa, etteivät säännökset mahdollista harmaata opetuslupatoimintaa autokouluopetuksen rinnalle. Li- säksi ehdotuksessa on esitetty poikkeusmahdollisuus säännöksistä, mikä voi- si mahdollistaa useampilapsisessa perheessä eri ajoneuvoluokkien ajo- opetuksen antamisen, jos kyseessä on perhe- tai huoltajussuhde opettajan ja opetettavan välillä. LVK haluaa korostaa, että poikkeusmahdollisuuden to- teuttamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta se olisi mahdollisimman toimivaa ja yksinkertaista. Myös opetuslupien ja niiden poikkeusmahdollisuuksien seurannan tulee olla tehokasta ja saumatonta.

Luonnoksen mukaan lain 42 §:n 4 momentti liittyen opetuksessa käytettävän ajoneuvon merkitsemistä opetuslupa- an kumottaisiin. Perustelumui- stiossa syyksi on todettu se, ettei ajoneuvon merkitsemistä lupaan pidetä tarpeellise- na ja että muutos mahdollistaisi useamman ajoneuvon käytön opetuksessa. Mainittuna edellytyksenä olisi, että ajoneuvo täyttäisi säädetyt vaatimukset. Vaatimuksien valvonnasta ei ole mainintaa. LVK esittää, että ajoneuvon mer- kitsemistä lupaan pohdittaisiin edelleen. Mikäli ajoneuvoa ei enää lupaan tar- vitsisi merkitä, mahdollistaisi se esimerkiksi sen, että opetuksessa käytettävää ajoneuvoa vaihdettaisiin useaan kertaan opetuksen aikana. Tämä voisi lisätä viritetyn, opetuskäyttöön soveltumattoman tai muuten liikennekelvottoman ajoneuvon käyttämisen todennäköisyyttä ja samalla kasvattaisi onnettomuus- ja vammautumisriskiä. Tässä tulisi ottaa huomioon myös lähitulevaisuuden

mahdollinen velvoite moottoripyörien ja mopojen katsastamisesta, mikä osaltaan tukisi ajoneuvon merkitsemistä lupaan.

Vaatus opetuslupaopetuksessa käytettävän ajoneuvon hyväksymisestä muutokatsastuksessa, kun ajoneuvoa ryhdytään käyttämään kuljettajaopetuksessa, ehdotetaan muutettavaksi. Jatkossa hyväksymistä koskeva vaatimus koskisi vain ajoneuvoa, jonka rakenteisiin tai toimintaan vaikuttavia muutoksia vaaditaan tehtäväksi ennen sen hyväksymistä opetusajoneuvoksi. Muutos tulisi koskemaan myös autokouluissa käytössä olevia ajoneuvoja. LVK haluaa nostaa esille, että tässä olisi perusteltua pohtia, tulisiko ajo-opetuksessa käytettävien mopojen, mopoautojen ja moottoripyörien liikennekelpoisuus jatkossa varmentaa ennen niiden käyttöä opetusajoneuvoina. Näin voitaisiin osaltaan varmistaa ajoneuvojen turvallisuus ja soveltuvuus liikennekäyttöön. Tässä yhteydessä tulisi ottaa huomioon myös mahdollinen katsastusvelvollisuuden laajentaminen moottoripyöriin ja mopoihin ja sen mahdollinen vaikutus valvonnan tehostamiseen.

Esityksen perustelumuihistiossa on todettu, että mahdollisten ajohallintalaitteiden poistamisen on katsottava edellyttävän muutokatsastusta. Jos ajohallintalaitteiden poistamisen jälkeen ei ole tehty muutokatsastusta, merkintä ajohallintalaitteiden hyväksymisestä voidaan poistaa rekisteristä viimeistään seuraavan määräaikaiskatsastuksen yhteydessä tehtävässä muutokatsastuksessa. Tässä tulee pohtia, muodostuuko ajolupaopetusajoneuvoon mahdollisesti jäävistä ajohallintalaitteista turvallisuusriski. Esimerkkiskenaariossa, jossa opetuskäytössä olleeseen ajoneuvoon on jäänyt jarrupoljin, voi etumatkustajan paikalla istuva henkilö epähuomiossa tai kokeilunhalusta painaa poljinta henkilöauton ollessa liikkeessä. Tämä voi johtaa ajoneuvon hallinnan menettämiseen tai aiheuttaa äkillisestä jarrutuksesta johtuen peräänajon. LVK esittää, että ajohallintalaitteiden valvonnan tehostamista tulee pohtia.

Luonnoksen lopussa on esitetty, miten ennen lain voimaantuloa myönnetty ajo-opetusluvut tulevat sisällöllisesti vastaamaan voimaantulon jälkeen myönnettyjä lupia. LVK haluaa nostaa esille, että tässä ei ole otettu huomioon sitä, että ennen voimaantuloa myönnettyissä opetusluvuissa opetuksen laatu on pyritty takaamaan pakollisella autokouluopetuksella, mistä johtuen opettajan koe on suppeampi, läpäisykriteerit löyhempiä eikä siinä ole painotettu turvallisuusnäkökulmia. Toisin sanoen mahdollistamalla ennen lain voimaantuloa myönnettyjen lupien vastaavan sisällöltään voimaantulon jälkeen myönnettyjä lupia on opetuslupaopettajan mahdollista hankkia lupa suorittamalla suppeampi koe ja olla kuitenkin osallistumatta pakolliseen opetukseen autokoulussa. Tästä johtuen voi opetuslupaopettajan osaaminen etenkin liikenneturvallisuusasioissa jäädä puutteelliseksi.

Yhteenvedona lausuntopyynnöstä LVK toteaa, että esitetyt muutokset ovat perusteltuja ja pääosin hyvin pohdittuja. LVK kuitenkin nosti lausunnossaan muutaman asian esille, minkä huomioonottamista se pitää tärkeänä.

Ystävällisin terveisin

LIIKENNEVAKUUTUSKESKUS

Kalle Parkkari
Liikenneturvallisuusjohtaja

Janne Jumppanen
Johtaja